

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DIJAK:

Egy ☐ centimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyiltéri cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DIJA:

Egész évre 16 frt. Negyedévre 4 frt.
Félévre 8 frt. Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

Az árnyék.

(a) Magalkuvás a helyzettel, alkalmazkodni a körülményekhez, játszani a szavakkal, változtatni az elveket, élni a nékkel, erkölcs nélkül, következetlenség nélkül, de mindig jól élni: ime a politikai és társadalmi közélet térszínének — kevés kivétellel — a jellemzője. Az a veszedelmes könnyelműség, mely Magyarországot politikai és kulturális életében mai napság nyilvánvalóan elszomorító, de kétségbeesítő állapotba hozta. A jók, a lelkesek, a hazafiak kis csoportja napról-napra szomorúan tapasztalja, hogy a mit ő épít, azt a hatalmasok egy meggondolatlan tömeg támogatása mellett, miként rombolják le.

Erdélyben a magyarság és a nemzeti eszme előharcosa: az Emke, megfeszített erővel dolgozik azon, hogy a más nemzetiségek aknaharczai ellen legyen megtartva magyarnak az a mi a magyar-é; legyen nemzeti az, a mi a nemzeté. Hogy államalkotó fajúknak legyen a saját hazájában kitűnőnek, hogy lépten-nyomon turbalják, jogaitól fosztják és kisebbségek méltóságában. Megfeszített erővel küzdünk a nemzetiségek igaztalan vádjai és káros törekvései ellen. És mi történik mindeközben? A Szapáry kormány megczirogatja az oláhok, keblére öleli a szászokat s hogy jatyai gondoskodását a magyar faj rovására annál iszembező-köbben kimutassa: a magyar érzelmű főispánokat elmeneszti a helyökből kinevezik a szászok kedvenceit. Mondani is szükségtelen, hogy ezek a Bausznernek és Thalmannak nem fogják a magyar nemzet érdekeit melegen karolni fel, hanem a nagy Germania felé divergáló szász érdekeknek lesznek minden tekintetben elősegítői. A szász főispánok nem azt tekintik, hogy mi a magyar nemzet vágya, érdeke, aspirációja, hanem, hogy mi a szászok kívánsága.

A világ legszerencsétlenebb politikája volt mindig a dédelgetés olyanokkal szemben, a kik vakok és fanatikusok s a kiket sem szóval, sem tettel nem lehet arról meggyőzni, hogy idejük nemzetpolitikai lehetetlenség. Ezekkel szemben nem az engedékenységgé hatálytalan eszközét, hanem a hatalom jogos és erős fegyverét kell használni. Ugye a mi kormányunk ilyesmire képtelen, mert hiszen ezáltal nem cselekszik kedves dolgot Bécs előtt, az előtt a Bécs előtt, melynek örökké kedveltje volt minden söpredék nemzetiség Magyarországon, csak éppen a magyar nem. És vajon nem az osztrák törekvéseknek hódol-e a kormány, midőn Magyarország vármegyéit megfosztja autonómiajától, hogy azt az abszolutizmus felé terelje. És míg a hazafiak ellenzék kétségbeesett küzdelmet folytat, a nemzet érdekei mellett, addig egy — a szolgálatait jutalmat váró és a remények rózsás színétől megvakított többség, — támogatása mellett végzi Magyarország kormánya a nemzeti sirás szomorú munkáját.

De hát kulturális téren? Eltekintve a fizetett sajtótól a mételezésről szánt röpiratoktól, akadémia által támogatott közönséges könyvektől, melyeknek bűneit hosszú volna mind felsorolni, — ért-e nemzetet nagyobb arculcsapás és lesújtóbb ségyen, mint az, melylyel a magyar főváros lepte meg a magyar nemzetet. Ma, mikor arról szeretnek beszélni, hogy a nemzet mennyire megizmosodott minden téren, — egyszerre jön a hír, hogy Budapesten ismét tanyát ütött a szerencsés véletlen által kipörkolt német muza. Hiába protestált néhány ép érzékű magyar a városi közgyűlésben a német színház ellen. A megvesztegetett lelkiismeret kitágult a germanizmus előtt s a magyar fővárosban ismét dominál a német muza egy internationalis nép nagygyűny örségére. Tudvalevő dolog, hogy a német-

ken kívül a színház mellett szavazók között a legtöbb zsidó polgártárs akadt. Ha nem volna semmi más bűne a zsidóságnak, ez az egy is elég lenne arra, hogy a nagy hangon hirdetett magyar zsidóhazafiság alább szálljon és minimumra redukálódjék. De akkora bűne tán senkinek sincs, mint Gerlóczy Károly urnak, ki az országos iskola egyesületnek egy magyar kulturális célra alakult intézetnek alelnöke. Ez a Gerlóczy ur is a német színház mellett szavazott. Ha Gerlóczy urnak nem volna elég érzéke ahoz, hogy ő ezután a ténye után nem lehet alelnöke azon egyesületnek, — reméljük az egyesületnek lesz elég ereje ezt G. urnak tudtára adni.

Mi innen a távolból a legnagyobb megbotránkozással vesszük a hírt, hogy a magyar főváros tanácsa nem rösteli beállni germanizatornak; megdöbbenéssel látjuk, hogy a magyar főváros a helyett, hogy hazafiságában emelkedne még alább süllyed. És szomorúan konstatáljuk, hogy a korruptió rákfenéje immár ott van a kulturális élet kellő központjában is. Kiirthatlanul, ijesztő mértékben növekszik ez a sötét árny minden téren. Ugy tetszik, mintha a halál árnyéka volna, mely lassan borítja fekete szemfedőjét egy szegénytelen halállal kimúlt nemzet szeméi fölé.

Politikai hír.

Mikor ülésezik a delegáció? A delegációk — mint Bécsből sürgönyzik — november hó elején ülnek össze és november vége fele a reichsrathal egyidejűleg folytatják tanácskozásait.

A t. Házból.

Bpest jun. 28.
A képviselőház ülési között a szombati napok mindig a legérdekesebbek szoktak lenni, mert nemcsak, hogy a ház nagy szónokai e napokon szeretnek leginkább beszélni, hanem az interpellációk könyvben is e napon vannak a legtöbb feliratkozva.
A mai ülés is minden tekintetben megfelelt a várakozásnak, mert változatos, élénk, és igen érdekes lefolyás volt. Az ülés elején felolvasták Irányi Dánielnek a képviselő választásról szóló törvény módosítása tárgyában beadott indítványát, melyet lapunk más helyén egész terjedelmében közlünk. Az indítványa a közigazgatási javaslat általános tárgyalása után fog napirendre tűzteni.

Ma az egyetlen szónok Holló Lajos volt, a ki csaknem harmadfél órán át tartó beszédében fejtegette nézeteit, s minthogy a mai ülésnek több más tárgya is volt, főlegly örakori, a mikor Holló beszédét bevégezte, az elnök a vitát félbeszakította, s folytatását a keddi ülésre tűzte ki.

Holló Lajos egyik legalaposabb ismerője a szönyegen lévő kérdésnek. Már a közigazgatási bizottság tanácskozásai során is fényes bizonyosságot adta annak, hogy nemcsak a törvényjavaslatot tanulmányozta igen részletesen, hanem az egész közigazgatási kérdést minden ízében jól ismeri. Az általános tárgyalás megkezdése előtt Holló Lajos könyvet is irt a közigazgatás reformjáról, a melyben igen beható módon bírálta meg a közigazgatási bizottság munkálatait s egyuttal előadta azokat a módokat, a melyek szerint a reform a legidősebb módon keresztelhető lenne.

Mai nagy beszéde is a kérdésnek minden részében való alapos ismeretre vall s kiterjeszkedik annak minden oldalára. Holló a municipium egyik legjelesebb védője, a ki a mellett, hogy a tárgyalásnak ebben az előhaladott stádiumában is számos új és igen érdekes eszmét vetett fel, a mellett, hogy érvelésében meggyőző világosság és éles logika nyilvánul, előkelő szónoki tehetséggel bír, úgy hogy mai beszédének zajos külső hatása is volt, a melyet a szélső baloldálnak gyakran fölhangzott tetszésnyilvánításai is kitérnek. Egyébiránt beszédének érdekességét és tartalmasságát élénken bizonyítja az, hogy az egész hat mindvégig általános figyelemmel hallgatta. Mikor beszédét bevégezte az-

zal, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el, hanem pártolja az Ugron határozati javaslatát, a szélsőbaloldalon hosszantartó zajos éljenzés zúgott fel s a pártjelenlévő tagjai mind gratuláltak a szónoknak. Csánády Sándor, a kit tudvalevőleg a legutóbbi általános választások alkalmával ép Holló bukattatott volt meg, e szavakkal gratulált neki: „Köszönöm, öcsém, hogy megbuktattál”.

Öt percz szünet után a ház a közigazgatási vita megszakításával átment a napirend több tárgyára. A nagyszobában-vöröstoronyi helyi érdekű vasútról meg a horvát-szlavon földterhermentesítési pótlékról szóló törvényjavaslatokat Neményi és Gajary előadók rövid felolvasai után vita nélkül elfogadták. Az afrikai rabslolgakereskedés megszüntetése tárgyában hozott nemzetközi egyezmény beczikelyezéséről szóló törvényjavaslat, Perlaky Elek előadónak ama megjegyzése folytán, hogy a rabslolgakereskedők municipálisiták voltak, élénk felszólalásokra adott alkalmat. Irányi Dániel és Apponyi Albert gr. röviden jelentették ki a javaslathoz való hozzájárulásukat míg Ugron Gábor és Prónay Dező br. az előadói megjegyzését aposztrofálták éles felszólalásokkal, Baross Gábor néhány elismerő szava után a ház általánosságban és részleteiben is elfogadta a törvényjavaslatot.

Következett a közigazgatásiügyi miniszter válasza a hozzá intézett interpellációkra. Csáky gr. miniszter előbb Kaas Ivor bárónak válaszolt a magyarhoni ágostai evangélikusok által tervezett zsinat tárgyában tett interpellációjára. Miután a választ Kaas Ivor br. is köszönettel vette tudomásul, azt a ház is tudomásul vette.

Csáky gróf miniszter után Ugron Gábornak válaszolt a primási szék betöltése tárgyában tett interpellációjára. A válasz kielégítette ugyan Ugron Gábert, de a miniszternek az ő indoklására tett némely megjegyzése folytán hosszabbán beszélt főpapi vagy gonczeliskról s bizony delikátermészeti dolgokról a miket a ház nagy érdeklődéssel hallgatott.

A miniszter válaszának tudomásul vétele után következtek a bejelentett interpellációk. Kaas Ivor báró a negyedik magyar színház ügyében intézett kérdéseket a belügyminiszterhez, majd Ugron Gábor terjesztette elő nagyhatású beszéd kíséretében interpellációját a királynak ama beszéde miatt melyet Pécsen a törvényhatóságok küldöttségéhez intézett. A beszédet a szélsőbalon zajos helyeslésekkel kísérték.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök nyomában válaszolt az interpellációra s válasza méltán meglepte az egész házat, mert egész lakonikusan azt fejtegette, hogy a király ismeretes beszéde mindenképen rendén való volt és semmiképen sem sérti az alkotmányos felfogást. Zajos nyugtalanúság kísérte a baloldaltól a miniszter nyilatkozatait, melyek után Ugron Gábor az ellenzék gyakran ki-kítőró viharos helyeslései közt fejtekte ki megbotránkozását a miniszterelnök eljárása és felfogása fölött. A szerföltt találó beszédet hosszantartó éljenzés követte, mire Szapáry gr. miniszterelnök újra felszólalt, de a helyett, hogy eljárását védelmezte volna, személyes invektívákat használt Ugron ellen. Erre meg újra Ugron Gábor szólalt föl s a szélsőbaloldali zajos helyesléseitől kísérve reflektált a miniszterelnök szavaira, kegyetlen vágásokat mérve rá, a melyek mind igen érzékenyen érinthették a miniszterelnököt. Ugron felszólalását a baloldaltól hosszantartó éljenzés és taps követte. A ház többsége azután tudomásul vette a miniszterelnök válaszáat. A mérsékelt ellenzék a tudomásulvétel ellen szavazott.

A legközelebbi ülés kedden 1-az.

A lapok Bartha M. beszédéről.

Az „Ellenzék” olvasói bizonyára érdekelni fogja, hogy Bartha Miklósnak a közigazgatási javaslat ellen tartott beszédéről milyen véleménynyel vannak a fővárosi lapok. Minden hozzáadás nélkül adjuk e közleményeket. A „Magyar Hírlap” vezércikkében foglalkozik Bartha beszédjével és a következőket írja:

Meglehetősen idegen hang szólt ma meg a parlamentben Bartha Miklós beszéde az olyan ember volt, a ki nem politizál, nem kölcsönzi oda esztét és nyelvet a aprólkos párttaktikának, nem mérlegeli

szavait abból a szempontból, hogy majdan, carrierejének ártalmára személynéket készhethetnek szónoklatából, hanem azé az emberé, a ki gondolkozik, érez és merészel s a ki e nagy nemzeti vitában egyetlen kötelességet érez, azt: hogy eszének, lelkének és szavának egész erejét fölhasználja, ragyogó fényt szövéttel világítsa meg azt, a mit ő igazságnak tart.

Ennek a tudatnak a varázsa alatt állt ma az egész ház. A pártívek élénken helyeselték, de e helyeslés nem a parlamenti claque-főnökök működésének eredménye volt; az ellentábor pedig néma áhitattal hallgatott, mert érezte, hogy kisebb tehetségekkel szemben oly sikeresen s oly kíméletlenül alkalmazott közbeszólások sörétje legföljebb visszapatanná a Bartha tehetségének a céljáról a lövöldözők fejére, s komolyan dolgozóba estek a fölött, vajjon a pártot, mely ilyen harcsookat küld sikra a javaslat ellen, lehet-e méltányos módon az agyonbeszélés irányzatával vádolni?

A politikai kátének azt az utmutatást: hogy a javaslatok helyes intézkedéseit figyelmen kívül hagyva, a fogyatkozásokat kell kíméletlenül megátadni, nem vette figyelembe Bartha, mert nem is volt szüksége rá, lévén ez a szomorú javaslat a fogyatkozásoknak dusan zöldöl kertje.

Erős logikának vezérfonalán elindult s támadása tárgyát igen természetesen nem a Szapáry gróf önmaguktól düllengő argumentumait, hanem a javaslat bajnokainak amaz állítását vette, hogy a tervezett reform jótékony hatását tulajdonképpen négy irányban várhatjuk s elfogadása esetén eredménye először: az államhatalom erősbülése, másodsor: a közigazgatás javulása harmadszor: a nemzeti sűrűsödés elsimítása s negyedsor: — azt azonban már csak a kormányelnök legrettenhetlenebb Bayardjai merik állítani — az önkormányzat hatályosabbá tétele leend.

Egyenkint mutatta ki mind a négy állítás tarthatatlanságát. Indokolását nem vette kölcsön nagy angol és francia autorokból, pihenni hagyta a megapálláhatatlan Bluntschlit, nem gyanúsított, nem sztközödtött, hanem egy teljesen egyensúlyozott józan elmének öserejű logikájával bizonyította, hogy a kormány hatalom és a parlamenti többség legpéldásabban fegyelmezett szövetsége sem képes igazságot csinálni a hazugságból s az államférfiúi bölcsesség monumentumaként odaállítani a fölületességgel párosult tudatlanság ez alkotását.

A kormánypárt skaktörténetesei által nagy fáradsággal összehordott történelmi idézetek garmadáját közönséges szecskaként szórta széjjel; nem az elárgult kodexekben rejtőző, rég elfelejtett paragrafusokból, hanem a nemzeti fejlődés vezéreszméiből vonván le a saját bizonyítékait.

S a Bartha beszédének legnagyobb részét, az egészet, mely a javaslat kritikájával foglalkozik, teljesen a magunkévá tehetjük mi is, mert hisz mi voltunk az elsők, a kik reá mutattunk arra, hogy e javaslatnak az autonómia vonatkozó intézkedései az önkormányzatnak csak egy paródiáját hagyják meg; a kinevezendő hivatalnokokban nem tetterős é független gondolkodás, de ingattag existenciájára folytán szolgál és csak korteszélokra alkalmas testületet terem; s mi voltunk, a kik nem egyszer kifejtettük a különbséget, mely az államhatalom és a kormány omnipotenciája közt van. Nem hájhasztuk az olos népszertiséget azzal, hogy lándsát történjék a választás mellett, de nem igyekeztünk érdemeket szerezni amaz álláspont érvényesítése által, hogy az elv a lényeges és az alkalmazás módja teljesen közönség. Óva intettük a közvéleményt az élnyven becsempezni szándékoló gyermek adoptálásáról és sohasem tartózkodtunk reámutatni a reform egyetlen és kétségbevonhatatlan célzatára, mely a kormányhatalom korlátlan s minden ellenőrzést kizáró kiterjesztése.

Nem követhetjük Bartha Miklóst szónoklatának végkövetkeztetéseiben. Ő az érinetlen és változatlan megye bajnoka s ezen a ponton a mi ntaink szétválunk.

D. eltekintve ettől, az ő beszédje hatalmas segítségére volt nemcsak a választás híveinek, hanem mindazoknak, kik az autonómia hívei, akár választásnak akár kinevezésnek a tisztviselő.

Az „Egyetértés” így emlékezik meg:

A szélső baloldali zajos éljenzéssel fogadta Gyürky gróf beszédét, mire Bartha Miklós szólalt fel. Már azokkal a finom és alapos észrevételekkel, a miket beszédének elején az Andrassy gr. tegnapi beszédére tett lekötötte a ház figyelmét, a mely azután végig kísérte Barthát, a ki újból bebizonyította azt, hogy a házának egyik legértelmesebb szónoka. Az Andrassy gr. beszéde azt az impressziót tette rá, hogy Andrassy jól ismerheti a külföldi viszonyokat, de a magyar közigazgatás és önkormányzat talaján ugyancsak járatan. Ugyanaz a törvényhozási iskola — jobban mondva iskolázatlanság nyilvánult a fiatal gróf beszédében, a mely átvonul a törvényjavaslat miniszteri indoklásán, mert e szerint a kormány is előbb elveket állított fel, s azokhoz szabta az adminisztrációt.

Bartha Miklós az önálló és önállótlan természetek jellemvonásainak különbözőségét állítja fel s ebből dedukálja azt, hogy azok a nemzetek, a melyeknek többsége önálló természetű emberekből alakul meg, az önkormányzat formáit választják. Ez nem véletlenség, hanem szabály, a nemzeti összekaratnak természetes kifolyása. Azok, a kik nem az önkormányzatot, hanem centralizációt akarnak, inkább hajlandók engedelmeskedni, mint dolgozni, inkább viselnek jártot a nyakukon, mint fegyvert a kezükben. A szónok az összes intézményekből levezeti a magyar nemzet önálló karakterét s azt a tételt állítja fel, hogy az önkormányzat a nemzeti egyéniségnek integráns része, s a ki az önkormányzatot megsérti, a nemzet egyénisége ellen van.

Ez után beszédjének egyes kimagasló momentumát méltatva így végzi megjegyzéseit:

Az egész ház mindvégig nagy figyelemmel hallgatta s a szélső baloldali, mely gyakori zajos helyeslésekkel kísérte, végül hosszantartó zajos éljenzéssel 1 tündette ki Bartha Miklóst fényes beszédéről.

A „Budapesti Hírlap” így ír:

Ki kell emelnünk Bartha Miklós nagyszabású beszédét, mely a municipalizmus mellett eddig hallott monumentális szónoklatok közt is az első helyért versenyez. A szempontok mélysége, a gondolatok kiforrtsága, tanulmány és plasztikus kidolgozás tezik egyaránt becsessé. Bartha ritkán szól a házbán, de beszédei megannyi gyöngyei a modern politikai szónoklatnak. Ellentétes álláspontunk nem zárja ki ennek elismerését s nem nyomja el e fölött érzett örömlünket.

A „Pesti Hírlap” ezt mondja:

Ezután Bartha Miklós tartott hosszú és figyelemmel kísért beszédet a javaslat ellen. Kültői lendület és irrappons ötlet gyakran csengett és fénylett a beszédben, melyhez megnyerő előadás is járult. A szélsőbaloldali zajos tetszésnyilatkozatok kísérték.

A „Független Újság” ezeket írja:

Bizonys megelégedettséggel konstatáljuk, hogy a vita színvonala emelkedett. Hallottunk ma egy kiváló, lelkesedéssel és a meggyőződés erejével ható beszédet: a Bartha Miklósét.

Egyike ő a ház legrokonszenvesebb szónokainak. Az egész ház figyelmé kísérte e lelkes szép beszédet s az ellenzék gyakori helyesléssel adott kifejezést tetszésének. Különösen sikerült fejtegetésének az a része, midőn a vármegyey választások tisztaságát szembe állította a képviselő választásokéval.

Ugron Gábor interpellációjá

a képviselőház szombati ülésén.

Ugron Gábor szombaton a miniszterelnökhöz a király által Pécsen tisztelt törvényhatósági küldötteknek adott válasza tárgyában a következő interpellációt intézte:

T. ház! Az alkotmányos életnek egyik legfontosabb feladata, — hogy a különböző konstituált hatalmak saját hatáskörében megtartsanak, saját hatáskörükből ki ne lépjenek és egy másik hatalomnak hatáskörébe jogtalan befolyást gyakorolni ne igyekezzenek. A hatalmaknak tagozása, különben egy parlamentáris rendszerrel bíró monarchiában ezen megosztásnak szigorú keresztülvitele mellett eddig a legjobb eredményeket mutatta fel.

A parlamentáris monarchiának alapelve az, hogy az uralkodó személye szent és sérthetetlen, valóságos imperonalitással van felruházva s minden cselekvésén, a mely nyilvános és köztgyekben történik, felelős valamelyik miniszter, a ki azon eljárásra nézve az uralkodónak a tanácsot adta.

A miniszteri felelősség az, a mely sértethetlenné teszi az uralkodót, az uralkodónak megszünteti minden személyes felelősséget, az uralkodóról elhárít minden következt s minden oly gondolatot, mely feltételezhető, hogy az uralkodó jogtalanul vagy igazságtalanul járt el.

Most legközelebb, midőn ő felségéhez Magyarország egy részének szerencséje volt, Pécsen megjelentek ő felsége előtt a törvényhatóságok, a magyar vármegyék és azok küldöttei egyetbe, szónokul által üdvözltek ő felségét a királyt, mely üdvözlésre ő felsége a következő választ adta:

„Ha ragszkozásuk kifejezését őszinte megelégedéssel veszem; fogadják érte szives köszönetemet. Most midőn a közigazgatás rendezésének kérdését az egész ország a legnagyobb érdekek kíséri, különösen örvendek, hogy a törvényhatóságok oly nagyszámú küldöttei előtt tetszésemet nyilváníthatom a felett, hogy a közvélemény oly helyes érzékekkel bírja a közigazgatás nagy jelentőségét az állami és nemzeti érdekek nézve és hogy a megyei törvényhatóságok tulnyomó része örömmel néz oly reform elé, mely ha a megyék engede a kor követelményeinek, kénytelenek lennének a némely megszerzett jogok gyakorlásától megválni, még nagy és

údvös tért enged a megyei életnek és önkormányzatnak intézményeinek és a közpölet gondozására, s mely reformtól ennek folytán a nemzet méltán elvárja az ország további felvirágzását és erőteljes fejlődését. Bizom a törvényhozás bölcsességében, hogy e fontos kérdés megoldásánál is a leghelyesebb utat fogja követni. Minden körülmények között pedig meg vagyok győződve, hogy a törvényhatóságoknál mindenkor oly hű és hazafias érzelmekre fogok találni, mint a melyeknek önök imént nagy örömmel kifejezést adtak.

T. ház! Nem folytatom tovább. Ez valamivel kevesebb annál a nagy államférfiúi indokolásnál, melyet a miniszterelnök ur a közigazgatási törvényjavaslat védelmére nekünk elmondani szives volt. (Helyeslés a szélső balon.)

Mi van a nyilatkozatban kimondva? Az, hogy azzal a reformmal szemben, a mely most itt tárgyalás alatt áll, a Feltételek örvend, hogy a törvényhatóságok oly száma előtt mondhatja el tetszését és kiemeli, hogy a törvényjavaslat bár jogokat vesz el a megyétől, de mégis nagy meg nekik elegendő. Azután következik a felhívás, a mely már nekünk szól. (Ellenmondás jobbfelől.) Bizom a törvényhozás bölcsességében, hogy e fontos kérdés megoldásánál is a leghelyesebb utat fogja követni.

Boross Bálint: Nem az önök bölcsességéről szól!

Ugron Gábor: Azt én felteszem, hogy Boross Bálint képviselő ur bölcsességében nem bízok. (Derűtlenség a szélső balon.)

Mit tesz ez, t. ház? Ez azt teszi, hogy a korona egy tárgyalás alatt levő törvényjavaslatra nézve helyeslését és nem helyeslését nyilatkoztatja. (Ugy van! a szélső balon.)

A koronának megvan a maga része a törvényhozásban. A koronának megvan a legmagasabb, de legutóbbi következő funkciója, (Ugy van! a szélső balon.) t. i. az országgyűlés által elfogadott törvényt szentesítheti, vagy visszautasíthatja; de a törvényhozás tárgyalása alatt levő törvényjavaslatokra nézve sehol a korona tetszését vagy nem tetszését nem nyilatkozhatja, mert ez annyi volna, mint a szentesítési jogával felruházott hatalomnak a törvényhozás funkciójába való beavatkozása már a törvények megvitatásának és megalkotásának. (Ugy van! a szélső balon.)

Az a mély tisztelet, az a ragaszkodás, melylyel én a magyar királyság tekintélye iránt viselkedtem, kötelez engem arra, hogy itt az ország színe előtt konstatáljam azt, hogy a felségének jószágával visszaélt tanácsosa, midőn ily nyilatkozatnak tételét a felségé elől terjesztette és annak elmondását tanácsolni merte. (Élénk helyeslés. Ugy van! a szélső balon.) A korona sehol, a hol alkotmányosság és parlamentarizmus van, a törvények előkészítésében részt nem vesz. Igaz, hogy a miniszterek elmennek a törvényjavaslatokkal a felségéhez és a felségének kikéri beleegyezését és ha a felségé a törvényjavaslatot előterjesztésébe nem egyezik bele, akkor a javaslatokat vagy elvetik vagy pedig tárczájukról lemondanak, de az már nem nyílt munkássága a törvényhozásnak. Ezt a miniszterek csak saját érdekében és a törvényhozás működésének megkönnyítése céljából teszik, csak azért, hogy midőn a törvényjavaslat szentesítés alá kerül, bizonyosak legyenek az iránt, hogy a szentesítés megtagadtni nem fog.

Hiszen ha ez nem így volna, akkor a felség szentesítési joga megelőzné a törvény hozatalt (Ugy van! a szélső balon), akkor a szentesítés joga csak színjátékka stíluszenén alá a parlamenteket, melyekben akkor hiába vitakoznának a beszélőknek mert csak az volna erejére emelhető, bármilyen balgaság legyen is az, a mihez a felség előre beleegyezését adta.

Épen azért nem akarok nagyon hosszas lenni, hanem egyszerűen csak arra hivatkozom, hogy meg kell nézni az alkotmányos kormány példáját és a hol nincs abszolútizmus, a hol a nemzet maga bírja a törvényhozási jogot és alkotmányt s nem a korona ajándékából kapta, ott sehol sincs megengedve és megtűrve, hogy a korona a törvény előkészítési munkájára nyilván befolyást gyakoroljon és az ország közvéleményét, vagy magát a törvényhozást a javaslat mellett vagy ellen hangolni kívánjon. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.)

Angliában a felsőházban a király számára trón volt és van emelve, a királyok nem egyszer meg is jelentek és a trónra bételve végig hallgattak a tanácsosokat, de arra soha sem volt eset hogy habár jelen voltak is a főrendiház tárgyalásain a törvények feletti vitába beszóltak volna, mert sokkal feltéte-nyebbek voltak a király tekintélyére, mint a hogy Magyarországon tanácsosai félték a király tekintélyét. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) De menjünk tovább. Az uralkodó épen a miniszteri felelősség elvénél fogva, épen azért, mert a törvényeket ő szentesíti, nem felelős a törvényekért, épen úgy, mint a bíró a ki azokat alkalmazza, hanem felelős érte a törvényhozás előtt a kormány, a mely a törvényt előterjesztette. (Ugy van a szélső balon.)

Hiszen nemcsak egy ilyen jognál, mint a minő a törvényhozási jog, melyet a király csak épen a szentesítésénél gyakorol, míg a törvény előkészítése és megszavazása a nemzet részére van fenntartva, hanem az olyan jognál is, mely a király legsajátosabb jogai közé tartozik, mint a minő az igazságszolgáltatás joga, sem szólhat bele a király a bírák ítéletébe. Volt rá példa, midőn I. Jákab Angliában részt vett egy bírósági tárgyaláson s annak folyamán, hol tetszésének, hol nem tetszésének jelét nyilatkozta, Erre a bíró kijelentette, hogy kérni kell a felségét, hogy a tetszés és nem tetszés jeleinek nyilatkozatától tartózkodjék, mert ez könnyen azt a véleményt kethetné, hogy a király tetszése és nem tetszése, nem pedig az igazság tárgyi tartalma szerint hozta meg ítéletét a bíróság. Midőn tehát a király nevében mondott az a bíró ítéletet s így a király által reáruházott jogot gyakorolta és visszautasította, hogy a király tetszése, vagy nem tetszése következtében befolyásoltak tényszerű fel a bíró ítélete, akkor nekünk is vissza kell utasítanunk a kormány azon eljárását, mely szerint a királyi tekintéllyel akar a törvényhozás működésére, a nemzet egyik legsajátosabb jogára gyakorolni befolyást. (Élénk tetszés és helyeslés a szélső balon.)

Ezért a következő kérdést intézem a miniszterelnök urhoz:

Tekintve, hogy a magyar király nem egy párt, hanem az egész nemzet uralkodója és ezért pártokon felül kell állania;

tekintve, hogy a királynak állásfoglalása egy tárgyalás alatt levő törvényjavaslat mellett vagy ellen, nyílt törekvésnek vehető az országgyűlés tárgyalásainak befolyására, a mi jogtalan és helytelen;

tekintve, hogy Pécsét f. hó 21-én a köztörvényhatóságok küldöttségének adott válaszában a felségé a tervezett közigazgatási reform mellett állást foglalt, és a törvényhozásra hivatkozik is, midőn a parlamenti alkotmányosság rendszere sérelmet szenved;

kérdem a miniszterelnök urtól: hiteles-e a szöveg, melyben a törvényhatóságok küldöttségének a Felségé a király által adott válasz közöltetett? Ha ezen szöveg hiteles, melyik miniszter tanácsolta a felségének ezen választ. (Élénk helyeslés és tetszés a szélső balfól.)

Szapáry gróf miniszterelnök:

— Azt majd csak ma este az ebéd előtt beszéljük meg. — En legjobb szeretném Párisba menni.

— En inkább mennék Londonba — mondám — Flórát. — Tudom, hogy soha sem volna bátorsága a csatornán egyedül átjönni.

— En érte mehetnék s átvihetném — mondá Pali vidáman; és annyi csókot adott köszönet fejébe beleegyezésemért, hogy végre kénytelen voltam azt mondani, hogy elég.

— Tehát látod édes Flórám, hogy a te álmod is valósulva lesz, mert látni fogod Páris.

A téli esteken a tűz előtt ilye hány-szor beszélünk erről, mint egy elérhetetlen boldogságról! — De az ott oly sok lehetetlennek látszó dolog teljesült, hogy úgy kezdem magam érezni, mint ha ezután semmi felett sem tudnék csudálkozni.

— Csak képzeld azt, hogy én, egy szegény kis igénytelen teremtes, egykor Szilva udvarnak az urnője leszek! — És képzeld magadnak egy hasonló nagy dolgot, mert az a feltett szándékom, hogy mielőtt férjhez megyek rögtön házassági közvetítőnek állok be, s keresek nekem egy gazdag férjet, a ki olyan közel hozzon hozzám a mennyire csak lehet.

— Jó éjt édesem. — Olyan boldog vagyok, hogy szeretnék össze vissza csókolni! — Új addressmet s az újabb híreket tudtadra adom mielőtt tehetem.

V.

Flórát félelem fogta el amint a Meta egyszerű elbeszélését, s minden egyes napról hűségesen vissza adott cselekedetét és mondatait elolvasta; látta, mily feltétlenül engedi át magát Palinak, annyira bizva benne, a hogy egy olyan férfiban, kit oly kevésbé ösmer, — bizni nem szabad.

A t. ház engedelmevel a hozzám intézett interpellációra azonnal megadom a választ. (Halljuk! Halljuk!) Kétségkívül áll a t. képviselő ur interpellációjában foglalt azon állítás, hogy a koronának és a királynak a pártok fölött kell állnia. Ez úgy is van, mert hiszen a koronától függ az, hogy megválassza tanácsosait az országgyűlés bármely részéből és válasszon oly tanácsosokat, a kik bírják a Felségének és egy szer-mind a ház többségének bizalmát is. (Helyeslés jobbfelől.)

Nem fogadhatom el azonban a t. képviselő urnak azon állítását, hogy a kormány-nak ne lenne joga bizonyos kérdésekben állást foglalni; hisz ez történik már akkor is, midőn a törvényhozás elől terjesztendő javaslatok iránt a korona beleegyezését megnyeri. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A t. képviselő ur azután szolt jogosulatlan befolyásról. Jogosulatlan befolyásról akkor lehetne szó, ha a korona részéről oly nyilatkozat történnék, mely szerint ennek vagy annak megtörténtét kívánja, esetleg a törvényhozás akaratával szemben. Jogosulatlan befolyásról nem lehet azonban szó akkor, mikor a tett nyilatkozatban semmi más nem foglaltatik, mint a tényállás konstata-lása egy fenforgó kérdésről. Már pedig az tény, melyet senki eltagadni nem tud, hogy a szövegben levő kérdés mellett az ország törvényhatóságainak nagy többsége foglalt állást. (Zaj és nyugtalanság a szélső balon. Felkiáltások: Az nem áll!)

Azt sem tekinthetem semmikép alkotmányellenes eljárásnak, hogy a korona bizalmat nyilvánítsa a törvényhozás bölcsé-ségére iránt; ez nemcsak nem alkotmány-ellenes, hanem épen az alkotmányosság iránti ragaszkodás nyilvánulása. Helyeslés jobbfelől.)

Igy itélve meg a kérdést, kérem a t. házat, méltóztatassanak válaszat tudomásul venni. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ugron Gábor: T. ház! A miniszterelnök urnak interpellációra adott válaszá-ból azt látom, hogy a felségének ezen eljá-rásához a szerencsétlen, tapintatlan és kár-hozatos tanácsot a miniszterelnök ur maga adta. (Zajos helyeslés és tetszés a szélső balon. Mozgás jobbfelől.)

En ebben az esetben, mert a minisz-terelnök ur válaszában tartalmára majd ké-sőbb térek rá, nem tudok egyebet, mondani, hogy parlamentárisan fejezzem ki magamat, mint azt, a mit 1778-ban Charles Fox mon-dott egy oly eset alkalmából, midőn III. György tul lépte hatáskörét. (Halljuk!) „Igen kell sajnálnom a felségét, hogy okosabb mi-nisztere nem volt akkor!” (Tetszés a szélső balon. Mozgás jobbfelől.)

Pongrácz Károly gróf: Rendre! Rendre!

Ugron Gábor: Talán Foxot akarja t. Pongrácz barátom a menyországban rendre-utastatni? (Zajos derűtlenség balfelől.)

Abból, a mit a miniszterelnök ur mond, azt kell következtetni, hogy rögtönösen adott válaszában meg nem fontolta és meg nem gon-dolta, mert válaszában értelme az, hogy a felségé egy tárgyalás alatt levő törvényja-vaslatra nézve tetszését vagy nem tetszését nyilváníthatja, csak a törvényhozás bölcsé-ségét ne vonja kétségbe. A t. miniszterelnök ur privátim tudhatja, hogy a törvényjavas-lat mellett és ellene miként állanak itt a házban a meggyőződések, de nincs jogosítva sem ő, sem én azt mondani, hogy a ház mit fog elfogadni. Ezt a privát tudomást hiva-talos ténnyé nem az ő tudomása és minisz-teri volta teszi, hanem az, hogy ha a sza-vazás a maga rendén megtörténik és a sza-vazatok illi megállapíthatnak. A mig a sza-vazatok konstatacióval nincsenek, addig a tör-vényhozás bölcsességébe vetett hit nagyon balul tithet ki. (Igaz! Ugy van! a szélsőba-lon.)

De hová lesz a királyi tekintély, hogy ha az egy törvényjavaslat mellett vagy el-lene engagirozza magát. Hiszen a törvényja-vaslatnak önmagában kell erőnek lenni. Hiszen ha nem elég az, hogy a javaslatot a miniszter urak, minden hatalmukkal, egy órási nagy párt tekintéllyel és még a mér-sékelt ellenzők kiváló ékesszólásával támo-gatják, akkor gyenge lehet az, ha ezen nagy erő mellett, még a korona tekintéllyét igénybe kell venni. Beszélhet a t. miniszterelnök ur bármit arról a közvéleményről, a mely ezt a törvényjavaslatot támogatja; de föltéve, hogy az csakugyan helyesli, miért kellett akkor egy, eddig egészen szokatlan eszközhöz nyulni s miért kellett a miniszterelnöknek szent Ist-ván koronáját korteskedésre birni. (Zajos he-lyeslés a szélső balon.)

Jól tudjuk, hogy Magyarország állami élete és léte ebben a korában nyilvánul s az ezen koronához való ragaszkodás és ezen korona iránti tisztelet az, a mi a népek azon sok fajtát összetartja. (Igaz! ugy van! Zajos helyeslés a szélső balon.) És va-jon azon különböző érdekeket mi képes job-ban összetartani, mint azon hagyományos, valóságos fanatikus lelkesedés és tisztelet, melylyel a koronára és a királyi hatalomra szoktunk tekinteni. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.)

Nem szabad ezt a pártküldelemk porába egyes miniszterek meghosszabbítandó élete-ért és hatalmáért bevonni. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Ezt jobban kell tisztelni, a ki-rályt jobban kell szeretni és nem szabad olyannak tekinteni, hogy mi hasznát lehet az ő tekintélyéből és népszerűségéből huzni. (Igaz! Ugy van! Zajos helyeslés a szélső balon. Nyugtalanság és ellenmondások a jobb oldalon) hanem azt kell tekinteni, mily erőt képvisel és mily erőt kölcsönöz. (Zajos he-lyeslés a szélső baloldalon.) Mit mond a t. miniszterelnök ur? Azt, hogy az ő eljárása, hogy a felségnek tanácsolta azt, hogy egy vitába, mely oly elkeseredettséggel foly, szol-jon bele. Mi higgadtabbak vagyunk annál, hogysem ellenszenvünk, melyet a törvény-javaslat ellen táplálunk, a mely ajkunkról elhangzik és szívünkben forr, átszarmaztatn-ka a királyra. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) De legyen meggyőződve a t. minisz-terelnök ur arról, hogy nem mindenki anyi-nyira higgadt és nyugodt, midőn a koroná-ról van szó, hanem vannak emberek, a kik midőn azt fogják tapasztalni, hogy ezen tör-vényjavaslat megszavazása következtében jo-gaikról megfosztattak, érdekeik megsértettek és jogaik eltiportattak, mindig arra fognak emlékezni, hogy ezen törvényjavaslat keresz-tülvitelére nemcsak a nemzet szabad elhata-rózása, hanem a király előleges közreműk-dése és fölszólítása is igénybe vétetett. (Za-jos helyeslés a szélső balon. Ellenmondás és zaj jobbfelől.)

Elnök: A képviselő ur azon kifeje-zést méltóztatott használni, — azt hiszem, a vita hevében, — hogy a király korteskedik. Erre nézve kénytelen vagyok megjegyezni ... (Zaj.)

Ugron Gábor: A miniszterelnök fele-lős érte! (Igaz Ugy van! a szélső balon.)

Tudnia kell a t. miniszterelnök urnak hogy nem elég a nemzet egységéről beszélni mert a nemzet egységét két tény alkotja meg ezen egy hazának szeretete — nem a kettő-e nem a Jókaié — (Derűtlenség a szélső balon.) és megalkotja az a lojalitás, melylyel az egy uralkodó, a magyar király iránt viseltetünk. S a hazaszeretet és az egy uralkodóhoz, a magyar királyhoz való ragaszkodás az mely az egész nemzetet egy egységben, mint szor-os kapocsban összetartja. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Azt a miniszterelnök urnak kisebbitni, lejjebb szállítani s a mi mindennapi tarsalkodásunkba, küzdelmeinkbe és utainkba belevonni s azt arra terelesz-lítani, melyen mi küzdünk és harcolunk,

annyt tesz, mint azon fenséges, azon tisztá-magaslattól, melyre királyát minden mona-rista helyezi lerántani a mindennapi élet kö-dősei közé s kitenni mindazon csélyeknek, melynek a kormány ki van téve. (Élénk he-lyeslés a szélső balon.)

Röviden: a t. miniszterelnök ur annyit megmondhatott volna, hogy saját előrelátá-sa kudarczának, melyet a közigazgatási törvény-javaslat el fog érni, részesévé akarta tenni a koronát. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.)

Ez az, a mi ellen mi tiltakozunk, mert előttünk a korona sokkal szebb, sokkal tiszteltebb, (Ugy van! Ugy van! a szélső balon) mintsem annak egyes kormányfőit által való bármennyi kisebbitését meg-gedhetnők. (Helyeslés a szélső balon.)

Nem fogadom el, hanem visszautasítom a miniszterelnök ur által adott válaszat. (Za-jos helyeslés és éljenzés a szélső baloldalon.) Szapáry viszonzvása után Ugron ki-vetkezőleg válaszott:

A miniszterelnök ur olyan szives volt az én személyemmel foglalkozni, a helyett, hogy saját botlását igazolná. (Élénk helye-szés a szélső balon.) Azt mondta, hogy meg-ol-fog olyan nemes hévvel szólni mint én. Azt nem fog a miniszterelnök ur hévvel és nemességgel szólni, mert nemcsak csak ki beszélt, kinek igaza van, és a ki igazat ki tud sikra szállani. (Élénk helyeslés a szélső balon.) A ki nemességgel akar ha-rakozni, annak egyenlő fegyverekkel kell a küzdelemre kiszállania.

Es én elismerem, hogy a t. minisz-terelnök ur velem szemben nemes hévvel nem felelt, mert a nemesség eszközeivel és fegy-vereivel nem harcolhat. (Zajos helyeslés és tetszés a szélső baloldalon. Nagy mozgás jobbfelől.) A mi azt illeti, hogy minden szom-baton szoktam interpellálni, ennek oka az, hogy az államférfiak, még ha háromszor meg-buknak is, mint a miniszter ur, és beköve-kezik az, a mi nem természetes, mert a ter-mészetes az, hogy az embert a lépésön le-dobják, míg természetellenes az, a mi a mi-niszterelnök urral történ, hogy a lépésön feldobták, midőn miniszterelnökké lett, ak-kor az embernek, ki itt a törvényhozásban nem naplopás kedvéért ül, hanem azért, hogy kötelességét teljesítse, kötelessége azt a kor-mányt ellenőrizni és különösen annak leg-gyengébb részét, a fejét (Zajos helyeslés és tetszés és derűtlenség a szélső baloldalon. Mo-gás jobbfelől.) és ne ütközzék meg a t. mi-niszterelnök ur, hogy midőn személyeskedő válaszára én is hasonló személykedéssel és kedélyességgel válaszolok, egyuttal azt is ki-jelentem, hogy a minden szombaton való in-terpellálás a szombati mosáshoz hasonlít. (De-riűtlenség a szélső baloldalon.)

Azt is mondta a t. miniszterelnök ur, hogy ő tudja, hogy az én nyilatkozatomnak mi sulya és mi fontossága van. Legyen meg-győződve a t. miniszterelnök ur, szavának sulya és fontosságát ha az állás, melyet méltánalannul elfoglalt, nem nyújtana. (Mozgás jobbfelől.) én legkevésbé foglalkozom az ő személyével, egy a mintolt szerencsém nem foglalkozni az ő személyével azon szép idő-szak alatt, a midőn megszűnt pénzügyminis-ter lenni és egy újabb tárczához egy sokkal kisebbhez jutott hozzá. (Mozgás jobbfelől.) Nem a miniszterelnök személye miatt, nem azért, mert a miniszterelnök ur nekem tes-zik vagy nem tesz, küzdök és harcolok ha-nem azért, mert az eljárási methodus, me-lyet a miniszterelnök ur követ, sokkal roz-szabb, mint a megelőző kormányelnöké. (Igaz! Ugy van! a szélső balon. Derűtlenség jobbfelől.) Hiszen Tisza Kálmán csak azt tette, hogy örökké a korona mögé bujt és akkor is nagy ritkaság volt, hogy a parlament előtt célzást engedett meg magának azzal, hogy nem sikerült a korona kétélyeit elosz-latni. En Tisza Kálmánt élesen támadtam meg, tudja azt az egész t. képviselőház, de már méltóztatassék megengedni, mikor a mi-niszterelnök ur elmegy vidékre és ő felségé jelenlétét, midőn mindnyájunk a magunk en-tusiasmusával vesszük körül, arra használja fel, hogy az ország polgárainak nagy részét — nemcsak a függetlenségi pártiakat de a kormánypártiaknak is jelentékeny nagy részét (Igaz! Ugy van! a szélső balon) azzal önti le hideg vízzel a lelkesedés közepette, hogy egy törvényjavaslat mellett állást foglaltat vele: ezzel tultesz Tisza Kálmánon is, és ha megfontolja a dolgot, meggyőződhetik arról, hogy azon mértéken, a melylyel Tisza Ká-lmánt szoktam volt mint miniszterelnököt megtámadni, nagyon innen maradtam, sze-mélye gyengesége iránti tekintetből, midőn csak úgy támadtam, mint a hogy az imént támadtam.

A mi pedig a t. miniszterelnök ur nyi-latkozatának azon részét illeti, hogy az én nyilatkozatom és interpellációm senkiben kárt tenni nem fognak, erre azt mondom, hogy éppen ez kettőnk közt a különbség, mert a miniszterelnök nyilatkozatai a nem-zetben is kárt tesznek, de a korona tekin-télyében is kárt tesznek. (Élénk helyeslés és tetszés, a szélső balon.)

Ezt kívántam, megjegyezni, ezért nem fogadom el a válaszat. (Hosszantartó élénk tetszés, helyeslés, éljenzés és taps a szélső baloldalon.)

A ház többsége tudomásul vette ezután a miniszterelnök válaszat.

A kolozsvári siket-néma inté-zet vizsgálja.

Kolozsvár, jun. 29.

A társaságokban élőszóval, a sajtóban írásban, maholnap protestálni fognak a st-kezmények az ellen hogy őket süketnémák.

AZ „ELLENZÉK TÁRCZÁJA“.

1891. Junius 29.

Egy asszony hatalmában.

Angol regény.

A Dóra szerzőjétől.

Az „Ellenzék“ számára fordította: Amica.

IV.

A Meta naplójának a folytatása

Csütörtök.

(Folytatás.)

(17)

— No persze, Flórának ott kell lenni! Alig várom, hogy a testvéredet megismer-jem; De Meta, édesem, utazásunk tervét még nem határoztuk el, — vagy igen drágám? Megmondhatom az anyámnak, hogy te kész vagy reá?

— De Pali, mi nem indulhatnánk el rögtön? — kérdém.

— Akár holnap, ha akarjuk. — Ne-hány darab ruhának a bepakolása nem oly sok időt vesz igénybe.

— En bizony nem tudom, ha nőkről van a szó, vagy épen olyan nőről a kinek nincsen szobaleánya, — ellenvetem tréfásan.

— Tehát holnap lehetetlenség volna in-dulni? — kérdé szomorúan.

— Teljesen lehetetlen — válaszolám határozottsággal.

— És holnap után?

— Akkor lehetséges volna, de nem kel-lemetes.

— És az után?

— Oh, akkorra kész leszek; de Pali,

hova megyünk?

Volt valami különös és ijesztő abban az eljáráshoz, mely Pali és az anyja ezt a házasságot sietteték, és a Selwyn szomszéd-ságából menekülni kívántak.

— En nem látsoztottam, mint ha Sel-wyn Meta előtt felfedezte volna azt, a mi e házasságban a legrosszabb volt; mert Flóra mint elfoglaltan bíró a Pali magyarázatát teljesen félre vetette, rögtön látta annak a gyenge oldalát és valószínűtlenségét — vagy is jobban mondva képtelenségét.

A Meta vaksága azt bizonyította, hogy a Pali iránt való elfogultsága arra a pontra jutott, mi azt szerfelett veszélyessé tette.

Miért akadályozta meg Pali Metát, hogy a cousinja beszédét végig hallgassa, ha Sel-wyn csak azt tudta volna előtte ismételn a mit már Pali megmondott? — Hiszen a Sel-wyn szándékát megihisítani a legcélszerűbb lett volna, ha megengedi, hogy az beszéljen, s indokait előadja! — De a helyett, hogy Pali ezt az egyszerű eljárást kövesse, elá-voltította Metát, hogy a felvilágosítást ne hallja; és ő, szegény gyermek, oly esztelenül szeretve kedvesét, dicsőségét találja abban, hogy bizalmának ilyen jelét adhatja.

Flóra érezte, hogy testvérét egy ke-gyetlen hálóval vették körül, hogy az ve-szélyben van s hajlandó volt elhinni, hogy Dashwoodnak már van felesége; s ha majd elfog jönni az az idő, midőn Meta felébredt azt fogja találni, hogy ő egy gonosz lelki asszonynak és kicsapongó fiának lett az ál-dozata.

Félelmeit, gyanuit, rossz elősejtelmait a papi lakba vitte, s meg volt lepve, hogy Curzon ur azokat számba se vette és neki légváltozást ajánlott.

— Édes gyermekem, a maga mája nincs jó állapotban, — mondá jóindulattal, — és nem csudálkozom rajta, mert a Meta távozása óta nem ügyel az egészségére s nem csinál elegendő mozgást. Elviszem magam-

mal körutra a szegényeimhez, s megmuta-tom magának az különbséget az igazi és képzelt leajok között; s mikorára ezt a ta-nuságos lecekt megemésztette, megérkezik a levél a testvérétől, melyben Párisba hívja a menyegzőjére és maga szügyelni fogja magát emmaga előtt.

— Tehát én komolyan azt gondolja, hogy minden jól van? — kérdé Flóra.

— Persze, hogy azt hiszem; de látom, hogy maga kételkedik, — halálra aggasztja magát.

Es ebben volt valami igaza; és ezt Flóra, aki mindig kész volt az okos szóra hallgatni maga is elismerte, s igyekezett ag-gályait legyőzve türelemmel várakozni.

Elmúlt egy hét és még mindig nem jött hír Metától; de Curzon ur mindig jó re-ményességgel volt.

Bizonyosan el van foglalva a be-vásárlással, — mondá — s rövid idő mulva tudósítást fog tőle kapni. Egy olyan fiatal leánytól, a ki Párisban a kelengyjét vá-lasztja, nem igen lehet várni, hogy szorgal-mas levélről legyen.

De midőn ismét elmúlt egy hét és még sem kaptak levelet ekkor Curzon ur is ko-moly arczot kezdett csinálni, mig Flóra olyan halovány, elsoványodott és becseszt szemt volt, mint ha egy emésztő betegség gyötrené.

Egy napon uti ruhába öltözve jelent meg a Curzon ur dolgozó szobájában, s iz-gottat határozottsággal azt mondta:

— Curzon ur, hiában mond ön akár mit; nem tudom ezt a nyugtalanságot tovább elviselni, Borrowsdaleba megyek.

— Flóra kisasszony, várjon holnap reg-gelig, akkor én eljárnék.

— Nagyon sajnálom, de nem tehetem, egy óráig sem tudok tovább várakozni: ez a figyelmeztetés megöl.

(Folyt. köv.)

titulárjakk. Mert a 8 10 évesek is be-
adhatnak, monoton, rithmus nélküli han-
gokból álló, de utókére ez is valami
ha egy-két mássalhangzót ketté harapnak
és meg lehet érteni őket tisztességesen
nagyban meg van könyítve az életük, kel-
esebbé téve a társadalmi életben való
résztvételüket.

A tanintézetet végzett süketnémákat te-
székül csak a „süket” titulus illeti meg,
mert nem némák többé, miután beszélni
tudnak.

A városi vígadó zsufolásig megtelt elő-
ző közönséggel a siketnéma intézet teg-
nap délután. A hölgyek tulnyomóan nagy
számban voltak képviselve. Az első padso-
kon ott láttuk: Beldi Ákos gr. főispán-
né ladyval, Inezdi Sámuel ezredes nejét,
Csiky Teréz. Jelen volt gr. Beldi Ákos fő-
ispán, Albach Géza polgármester, Krenedits
miniszterium részéről kiküldött kormány-
tanácsos, Bíró Béla kanonok, Pál István ka-
nonikus referens, gróf Lázár István, dr. He-
gedüs István, Züllich István, Nagy Lajos
bíró, Benel Ferencz, Polcz Rezső tüz. fő-
vezényes, Deák Albert stb.

A káztokok is mind zsufolásig megtel-
tek közönséggel.

A vizsga az 1. osztállyal vette kezde-
sét, melyet Olgyai János szaktanár és igaz-
gató vezett.

Be lett mutatva a szó hangképzés, az
írás és olvasás a szemléltető oktatás, beszéd
gyakorlatok. A vizsgálat arról győ-
ződött meg, hogy ezek az apró süketnémák ko-
nyon képesek igen értelmesek, csinosan ír-
nak, felfogásuk élénk, ítélő képességük he-
lyes. Tizenkilenc növendék van az első osz-
tályban, jóval több tehát, mint a mennyi a
készen tantervhez képest egy osztály
keretében könnyen vezethető.

A második osztályt Ulrich Géza szak-
tanár vezette. Ez osztály növendékeinek fo-
kuszát meg látszott, hogy fogalmi kö-
nyű volt. Messzebb eső s elvontabb dol-
gokról is tudnak értelmes feleleteket adni
szóval is tudnak fejben ép úgy mint a
első osztályban, feladott számokat hamarosan össze-
adja s a táblára is felírja. Gogola Margit
és a munkatársaik vezetői különben a nö-
vendékek a számítás titkaiba sok türelem-
mel és szép eredmény mellett. Ebben az osz-
tályban kilencen vannak.

A harmadik osztály növendékei már
nagy alakok. E 12-13 éves növendékek ve-
nek kérészet, morzsoltak az ur imáját, a
kisebbséget, az idősebbeket Mária-t és ha va-
la-hol az imádságban fenn akadtak, figyelnek
a sugóra. Igen kérem, a sugóra. Az
egyik növendék nem tudta kiíráról elmon-
dani a feladott imát, nézett sávár tekintet-
tel az értező szót, a terem egyik felé eső ré-
sén megpillantotta az egyik székfűtőt, ki
szóval számolódulatoval pompásan sugta az
egész imát, mit a növendék fennakadás nél-
kül, érthetően el is mondott. A vallási dol-
gokba egyébiránt nagy gonddal vannak be-
vezetve s ezért elismerés illeti Máthé István
k. Bartók Jenő ev. ref. lelkészeket. A III.
oszt. növendékeivel olvastattak füzeteket, la-
pokokat. Az egyik növendék az „Ellenzék”
egyik utóbbi számából kiolvasta hangosan,
alaposan és érthetően, hogy a hidevei kö-
zönség a lebontandó régi nagy hid helyébe
új gyaloghíd építését kéri a Hídfő utcában
a Szamoson át. — Herczeg Albert
13 éves növendék a legügyesebb a III. osz-
tályban kapott is a főispántól kitüntetéssel
egy aranyat. Szuchán Vilmos 11 éves II. di-
ját 2 tallért, Vinogradsky Aladár 13 éves
III. díjat 2 tallért, Ozkó János 12 éves nö-
vendék pedig 1 tallért. Ezenfelül a szorgal-
masabb és tehetségesebb növendékek mind
kapnak egy egy fűt jutalmat, könyveket, szent-
képeket.

Érdekes felemlíteni, hogy a növendékek
szép kézi munkákat is készítettek, melybe
Gogola Margit tanítónő vezeti őket és mely
egy asztalon közösen ki volt téve. A kézi
munkákon kívül rajzban is fejtenek ki ügye-
séget, melybe Propper Ferencz képezi ki
őket.

A minden tekintetben érdekes és ta-
nulságos vizsga délelőtt 10 órától 12 óráig
tartott.

E humánus intézet egyike a legszük-
segebb társadalmi intézményeknek a köz-
művelődés terén.

Midőn ezt tudósításunk végén konsta-
táljuk, lehetetlen a legmelyebb elismeréssel
meg nem emlékeztünk annak megteremtője,
buzgó felkarolója és eltétő lelke: Szva-
caina Géza városi tanácsosról, ki nem
csak teljes odaadással, de sok lélemény-
nyel és időt nem kimélendő munkássággal
törökszik arra hogy az intézet az élbe tü-
szött ezült minél szebben minél teljesebben
megvalósítsa. Az erdélyi közönség és a
humánizmus nevében legszívesebben elismerés,
Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetem Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca

köszönet és hála illeti, meg városunk e ki-
való, tevékeny és jeles férfi át.

—ő.

Iga-z-e?

Igaz-e, hogy Albach Géza mindaddig nem tett
semmi intézkedést arra, hogy a Kolozsváron gyakran fel-
merülő sérülések alkalmával a szerencsétlenül jártak
nyomában részesüljenek orvosi segélyben?

Igaz-e, hogy az iránt sem intézkedett hogy az
építési álványok a munkások és járó kelők testi épségét
ne veszélyeztessék?

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, junius 29.

— **Az Ellenzéknek** ma rendkívüli
számát adjuk. Az országgyűlési viták fon-
tosságát kétségessé tette, hogy részletes tu-
dósításokat hozunk, s e miatt más közle-
ményeket kellett kihagynunk. E rendkívüli
számmal egyfelől a felgyűlt közlekedők hal-
mazán segítettünk, első sorban pedig olva-
sóinknak véltünk kedves szolgálatot tenni,
hogy a két napi ünnep alatt is tájékozta-
suk a politikai élet minden fontosabb mo-
zanatáról.

— **Adó.** Kolozsvár városában az 1891.
évre kivítendő és 1892-ik évre is érvényben
maradó III. osztály kereseti adók kiszámi-
tásáról szerkesztett lajstromok nyolcz napi köz-
szemlére lett kitételek ideje folyó hó 23.
letelén — hivatkozva az e tekintetben fo-
lyó hó 14-ről 10310, tanácsai szám alatt ki-
bocsátott hirdetményre — ezenel értesítettük
az adózó közönséget, hogy az adókövető bizott-
ság ezen III. osztály kereseti adók megál-
lapítása feletti tárgyalásait folyó junius hó
30-án kezdi meg és pedig az adókövető el-
nökétől mai nap vett értesítés szerint, az
egyed adókiszámítási javalkatok a lajstrom té-
telszámainak sorrendje szerint, a következő
napokon fognak tárgyalatni: 1891 junius
30-án a lajstrom 1 tételtől bezárólag 40. té-
telig; 1891 julius 1-én a lajstrom 41. tétel-
től bezárólag 80. tételig; 1891 junius 2-én a
lajstrom 81. tételtől bezárólag 120. tételig;
1891 julius 3-án a lajstrom 121. tételtől be-
zárólag 160. tételig; 1891 julius 4-én a laj-
strom 161. tételtől bezárólag 200. tételig;
1891 julius 6-án a lajstrom 201. tételtől be-
zárólag 240. tételig; 1891 julius 7-én a laj-
strom 241. tételtől bezárólag 280. tételig;
1891 julius 8-án a lajstrom 281. tételtől be-
zárólag 481. tételig. Hogy mely tételszám alatt
fordul elő valakinek adója, arról mindenki
azon idő alatt, míg a lajstromok közszemlére
kitéve voltak, tudomást szerezhetett és ma-
gának jegyzetet vehetett. A tárgyalások min-
dig délelőtt pontban 9 órakor kezdenek s
déli 12 óráig tartanak a városi ház közgyűlési
termében.

— **Kisdedek vizsgálja.** A kolozs-
vári ev. ref. egyházközönség által fenntartott
alsószék-utcai gyermekkertben szombaton dél-
előtt volt a kis gyerekek foglalkozásainak
nyilvános bemutatása. A vizsgálaton az egy-
házközönség nevében Herepei Gergely lel-
készt vett részt. Ezen kívül igen sok szülő
és érdeklődő jelent meg az érdekes vizsgá-
laton. Darkó Otília urnót az intézet ve-
zétőjét nem tudjuk eléggé dicsérni ama nagy
és odaadó buzgóságért és ami szerencsés
módszerért, melylyel e kis gyerekeket a tu-
dás világába bevezeti, s elméjük előtt elő-
szőr nyitja meg az értés világát. Az ered-
mény, melyet az apróságokkal bemutatott
csakugyan várakozáson felüli. A vizsgálat
üdvözlő veressel vette kezdetét, melyet Petrán
Rózsika mondott el igen kedvesen. Ezután
énekelték, játsztak, verset mondtak s életmi
gyakorlatokat tartottak. A jelen voltak élénk
érdeklődéssel s valódi lelki örömmel kísérték
a kisdedek próbátételeit. Vizsgálat végén He-
repei Gergely mondott köszönetet Darkó Ot-
tilia urnónak a felmutatott szép eredmé-
nyért.

— **Szocialista Kolozsvárt.** Az
embereknek ebből a fajtájából is van egy
különlegesség gyanánt Kolozsvárt. Godfried
Rudolfnak hívják, bécsi illetőségű, s fara-
gott képeket csinál nem hogy azt imádja,
hanem hogy abból éljen, és tíres óráiban
szocialista eszméket terjesszen lehető széles
körben. Egy darabig br. Stankovich tábor-
noknál volt alkalmazva mint tiszt szolga;
már ez alkalommal mutatkoztak rajta a
szocializmus betegségének gyanús tüne-
tei, — miért is a tábornok hazatoloncol-
tatta. — Ugy látszik azonban Kolozsvárt
kedvező s még egészen parlagon levő talajt
észlelt eszméi terjesztésére, mert visszaszó-
költ s itt egy asztalossal keresett alkalmá-
zást, a hol egyuttal lakott is. Beldi Ákos gr.
főispán rendeletére azonban ismételtelen elfo-
gatott s most addig a míg eltoloncolják, te-
kintettel a beállt meleg napokra, hűvörsé
tétetett.

— **Az erdélyi házilpar fejlesztő
egylet** iskolájában a nyilvános vizsgálatok
szombaton d. e. folytak le nagy közönség je-
lenlétében. Az intézet részéről jelen voltak:
br. Vessellényi István, Lengyel Dániel,
Sigmond Dezsőné, gr. Eszterházy Jánosné,
Csiky Teréz, Winkler Teréz, Hegedüs István
dr., Polcz Rezső, Turcsányi Imre és többen.

A 120 növendék alapos és sok minden női
munkára kiterjedő kiképzésétől örömmel
konstatálták a jelenlévők, melyet elismerés
illeti Sirk Elvira jeles igazgatónő, kinek
vezetése alatt határozatosan fejlődött az inté-
zet. Az intézetben rajta kívül még két tan-
erő van: Pál Anna és Léner Erzsébet tanítónők,
kik a növendékek oktatása körül fáradszaga-
lanul munkálkodnak. A növendékek körül
igen sokan nyertek díjakat. Meglepő a női
munkák kiállításának szépsége és gazdagsága.
Az egyszerű munkáktól kezdve a legérték-
es és legnehezebbekig szébbnél szebb tárgyakat
lehet látni arany és színes himzés, az u. n.
pünető ráta vagyis olasz himzés varrások
fehér himzések mindenféle változatban kép-
ráztatják a szemet s tanúságot tesznek arról
a hangyaszorgalomról, melyet a növendékek
kifejtének. Ugy futában egyes munkákról
Piger Erzsé, Piger Ilona, Barátosi Berta,
Pischl Gizella, Domokos Róza, Kiskováts
Otti, Csizsér Anna, Rosiescu Amália, Daho-
nyi nővérek, Jóvanovits Viktoria, Kubáth
Ilona, Zathler Ida, Bence Ilona neveit je-
gyeztük fel.

— **A házfedél** sok gondot okoz Ko-
lozsvárt sok háztulajdonosnak. Beleszól a
szabályrendelet és előírja, hogy csak cserép-
pel lehet fedni. A hol lehet, sok bölcsesség-
gel és még több ravasszággal ki játszik ezt
a szabályrendeletet s egyik évben az egyik
felét foltozzák meg a fedélnek, a másik év-
ben pedig a másikat. Ez lehet ott, a hol egy
kis protekció is segít az elnézésben. Sok-
szor és sokhelyt azonban utjonnan kell épi-
teni és itt baj van, ha nem telik cserépre.
Pedig Kolozsvárt a cserép sokkal tartósabb,
mint a zsindey, és így aránylag olcsóbb is,
a biztonság mellett. A zsindey 15-20 év
alatt elrohad, ellepi a gomba, moha és a
füst, mely a padlason szétoszlik és a fedél
apró nyílásain vonul ki, megdörja a zsindeje-
től korhadástól, gombától és mohától is. A
székelyek különösen praktikusak a házfedél
készítésben. Ők a házfedélre rakott drámi-
czákat nem vasszeggekkel erősítik a léczek-
kez, hanem tiszta fából faragott szeggekkel. Ezt
a rozsa sem bántja, a füst megedzi. Falu-
helyt az ily fedelek tartanak annyit, mint
Kolozsvárt a cserépfedél. Hasonlóképp tartó-
sok a zsup szalmából font fedelek is, me-
lyek különösen Szászrégen környékén ké-
szülnek nagy csinnal. Nincs olyan fővárosi
gigerli, a kinek fejét fodrásza oly szépen
tudná megnyírni és megfésülni, a milyen
szép, szabályos sorrendben helyeznek el a
házak fedelén minden szalmaszálát.

— **Színház.** Szmbaton és Vasárnap
a Vidor Pál vendég szerepessége tette kiválóan
élvezetessé a színházi előadásokat. Vidor a
kolozsvári közönséget ismeretes kedvence,
ki a „Szegény Jónán”-ban és a saját szer-
zeményű „Ingvenlők”-jében lépett fel. A köz-
önség mindkét alkalommal megtöltötte a
színházat s Vidor kitüntetésekkel halmozta el.

— **A kolozsvári belvárosi r. kath.
csányiskola** növendékeinek vizsgálja a hó 22-én
megkezdett 26-án befejeztetett. A vizsgát
Bíró Béla kanonok-esperes-plébános ur ve-
zette a hitközségi iskolások ktlldöttei, va-
lamint szülők és érdeklődő közönség jelen-
létében. A vizsgáról általában örömmel jelez-
hetjük, hogy az minden irányban meglepően
szép eredményt mutatott fel, miért a méltó
elismerés, osztatlan dicséret és kitűnő érdem
az intézet jeles tanítónőit illeti annál inkább,
mivel a közel 400-ra tehető növendékek tu-
nyomó többsége mind az elméleti tantár-
gyakban, mind a női kézi munkákban tanu-
sított példás előhaladásban és készségben
a szülők és a többi jelen voltak teljes me-
g elégedéssel vitta ki. Az osztályok külön-külön
napokon tették le vizsgáikat és minden
vizsga végén a jelesebb növendékek megju-
talmasztattak. A jutalomtárgyakat, melyek
mintegy 60 frtyai értékben díszes imaköny-
vekből, léleknevelési ifjúsági olvasmányok-
ból és szent képekből állottak, Bíró Béla
plébános kegyeskedett adományozni és bu-
dító szép beszéd kíséretében kiosztani. A
mennyire sikertől tudósítónak a jutalma-
zottakat feljegyezhetni, ezeket a következők-
ben adhatjuk u. m. a VI. osztályban: Ludvig
Klemma, Gerstenbrein Anna, Jenei Jolán,
Benedek Erzsé, Demjén Anna, Donáth Il-
ona, Persina Olga, s még többen; az V-dik
osztályban: Jenei Erzsé, Molnár Il-
ona, Ferenczi Irén, Pálfi Erzsé, Simon Ju-
liiska, Végh Lenka, Babos Ilona stb.; a IV.
osztályban: Mészáros Berta, Szántár Fran-
cziska, Gabányi Margit, Trandafir Melanie,
Both Ilona, Cseh Mariska, Weisz Elze, Hak-
ler Margit stb.; a III. osztályban: Fatter
Mariska, Bauer Hajnalka, Rusz Róza, Nesz-
tor Irén stb.; a II. osztályban: Mátyás Ida,
Pap Amália, Dobál Margit, Hintz Emma és
még többen. Még feljegyezzük, hogy az
intézet növendékei „Péter és Pál” ünnep-
napján d. e. 6 órakor a főtéri templomba
gyűlekeztek „Te Deum”-ra, melynél végeztél
szétoszlottak jól kiérdemelt szünetidőjük
élvezésére. A jövő tanév ezen intézetben f.
é. szeptember 4-én veszi kezdetét, ezt meg-
előzőleg a beiratások f. é. szeptember 1. 2.
3. napjain eszközöltnak.

— **A ref. belfarkas utcai** leány-
iskolában, mely Vadas Szusanna vezetésé
alatt a leány növendékek kiképzése körül
feladatát szép sikerrel oldja meg, a vizsgá-
latok a mult heten befejezést nyertek. A
vizsgákra vidékről is nagy számban jöttek
be szülők. A belfarkas utcai ev. ref. tem-
plomban tartották a vizsgálatokat és Szász
Domokos plébános volt a bizottság elnöke. A

vizsgák befejezését szombaton este a lővöl-
dében zárónapely volt táncszal egybe köt-
ve, melyen résztvételük szülők, növendékek is-
merősök nagy számban. A teremben Ozkó
János zenekara muzsikált s a közönség a leg-
vidámabb hangulatban mulatott a késő éji
órákig.

— **A kisipollt konyak.** Ad-
juk tudtára mindenkinek, a kit illet, hogy a
Kolozsvár területéről kiexpediált konyak még
mindig Apahidán vesztetel részben. Részben
pedig párolgott kezdett a meleg, esős
időnek miatta. Most az egész szállítmány moz-
gólódni kezd s hogy majd merre felé veszi az
utját, annak idején azt is megfogjuk írni.

— **A kolozsvári tornavivő in-
tézet** igazgató választmánya ma d. u. 3
órákor Pál Sándor lakásán és elnökele alatt
gyűlést tart. A gyűlésen a meghívó szerint
rendkívül fontos és az egyetlet érdeklő ügyek
fognak tárgyalatni. Ez alkalommal konsta-
tálunk több dolgot. Először erre a fontos és
az egyetlet ügyeit több oldalról érdeklő tárgyu
gyűlésre a szakférfiak most sem hívtak meg.
Másodszor az elnökség a helyett hogy a több
oldalról felhozott hibákat beismervé azok jó-
vátételén törekednek, személyes befolyás-
sal az igazgatósgágtól kitűnő bizo-
nyítványokat igyekszik kieszközöl-
közölni, a melyekkel fedje azokat a mulasztá-
sokat s szabálytalanságokat a miket elkövet-
tek. A kitűnő bizonyítványokat, jó lélek-
kel kiállíthatja mindenik igazgatósgágtól m-rt a
tornászát olyan kitűnő volt a milyet egy je-
les szakférfi egészsége és élet ereje koc-
kázatásával teljes jó akarattal tud élni. Ez
nem az elnökség érdeme, hogy az intézetet az
elnök évek óta nem látta s hogy a torna-
vivoda a testi nevelés ügy rovására
privát érdekeket szolgál, kérjen erre is az
elnökség egy kitűnő bizonyítványt. Ezt is
megkajja attól a közönségtől melynek adó-
jától történik mindez.

— **A siketnémák tegnapi vizs-
gáján** a növendékek közti kiosztás végett
ajándékoztak. Gr. Beldi Ákos főispán egy
aranyat és 5 tallért. Bíró Béla kanonok plé-
bános 10 frtot, Pápai Sándor honvéd ezre-
des 5 frtot, Bíró János gyógyszerész neje
3 tallért, Deák Pálné 1 tallért, Donogán Ju-
lia és Valéria 2 tallért, Dr. Farkas Gyuláné
1 tallért, Dr. Kánitz Agoston 5 frtot, Tamási
Bogdáné 2 tallért, Weisz Mór felgy. biz-
tag 3 frtot. Ezen ajándékokat Szvacina Géza
tanácsos a vizsga végén kiosztotta, és min-
denik növendék élő szóval köszönte meg a
kapott ajándékot.

— **Három új telefon** lett a köz-
ponti hálózatba kapcsolva tegnap: u. m. a vá-
rosi majorból a közvágóhidtól és a gázy-
gyáról. E városrészek most már telefon útján
közvetlen érintkezésben állanak a központtal és
azokkal, a hol még telefon állomás van. Ösz-
szesen most már 20 állomása van a telefon
hálózatnak.

— **Lesz Cirkusz Kolozsvárt**
augusztusban. Jön öv. Szidoliné Oláh-
országból egy jól szervezett társulattal. Maga
Szidoli azért nem jöhet, mert az év márczius
hó 8-án kaszás urasága által el lett küldve
a tulvilágra, hogy ott szervezen egy kitűnő
lovartársulatot a szentek mulattatására, s mint
mondják, ott olyan jól megy dolga, hogy
minden nap tele ház van, s valószínűleg nem
is tér többet vissza.

— **Athléták turisztikai uton.**
A K. A. C. tagjai közül julius 1-én néhá-
nyan nagyobb gyalogkirándulásra indulnak.
Az utjokat a következőképp állapították meg.
Tordai hasadék, Torda, Abrudbánya, Gyula-
főhegyvár, Vajdahunyad, Petrozseny, Maros-
ujvár, Marosvásárhely, Szovatha, Székelyud-
varhely, Földvár, Brassó, s itt az egyes ha-
vasokra (Nagy királykő, Bucses, Csakás stb.)
és Sínajába. A kirándulás több hétre fog
terjedni. A kirándulás vezetője Kiss Ferencz
orvos-növendék, ki a gyalog turisztika te-
rén eddig is szép eredményeket ért el.

— **A színház zárva.** A cizmező-
dújak jelentése szerint a nyári színház hol-
nap zárva lesz.

— **A czingilingi csárdából** egy fo-
gásra három kopott lepkét markolt össze a
rendőrség. Dutyiba kerültek.

— **Egy kanári s egy cseléd** szó-
költ el Sz. J. hosszú utca 10 sz. a gazdától.
Mind a kettő be lett jelentve a rendőr-
ségnek. A cselédet már elfogta s kalitkába
zárt a policzia. A kanári még valahol sza-
badon repked.

— **A pincér leányok** eltávolítá-
sának alig két hónapja van s a kórház né-
mely osztályában a ragályos betegek száma
mindkét neme levőknél csaknem 50 százalékkal
megapadt. Ez olyan öröndetes körülmény,
hogy bizony nem csak érdemes volt el távo-
lítani e veszélyes madarakat, de már régés
régén meg kellett volna cselekedni.

— **A kolozsvári** csizmadiai társulat
szombaton Strausz András elnökele alatt
közgyűlést tartott. A folyó ügyeken kívül az
a figyelemre méltó indítvány tárgyalatott el
miszerint a társulatnak b. közép-utczában le-
vő és sz. egyház-utczáig terjedő tekintélyes
kiterjedésű földszint egy korszerű emeletesház
építtessék, toldászen arúcsarnokkal, az eme-
leten pedig bérlakásokkal. Üdvözljük a tár-
sulatot ezen a város fejlődésére és kiható tö-
rekvésében és kívánnak ahoz neki sikert.

— **A vasárnapi munkaszünet-
ről** szombaton hozott közleményünknek meg-
volt a kívánt eredménye. A széchenyi téri
fűszeresek egytől egyig becsukták vasárnap

délután együttes megegyezésük szerint üzle-
tüket. Így van az helyesen. A mi törvénybe
iktatva még nincs, azt társadalmi uton kö-
zös egyetértéssel el lehet énni. A közönség is
vissza riad az olyan üzletlől, a melynek tu-
lajdonosa a vasárnap bár egy részének a
megtünneplésére vonatkozó megegyezést kap-
zsiságból megszegi. Különösen azért örönd-
tünk, hogy felszólalásunknak eredménye volt,
legalább nem kellett a rendbontó czégek
nevet a közönség elriasztása czéljából ki-
tenni.

— **Küri Klára,** a kolozsvári nem-
zeti színház primadonnája Nagy-Váradra
utazott, a hol négy estén át fog vendégsze-
repelni.

— **Az idő** mátl kezdve szárazra for-
dult. Nem meteorológiai észleletek, hanem a
tapasztalás biztossága szerint, ha hosszas eső-
zés után hűvös és száraz szél tisztítja meg
az eget: akkor tartós meleg napok követ-
keznek. Majd meglátjuk.

— **Polcz Rezső** ö. tüzoltó főparancs-
nok a tegnapi vonattal Budapestre uta-
zott s ma részt vesz az orsz. tüzoltósági szö-
vetség választmányi gyűlésén, melyen egész
országot érdeklő nagy fontosságú ügyeket
tárgyalnak.

— **A külmagyar utcai** szentpé-
teri r. k. egyház neve napját impozánsan ün-
nepelte meg fényes isteni tisztelettel ma dél-
előtt. Az egyház zöld galyakkal fűzerekkel
gyönyörűen volt díszítve, talapzata zöld fű-
vel behintve. Az egyház plébánosa fényes se-
gedélletel tartotta az ünnepélyes nagy misét.
A korusban női kar énekel harmonium ki-
séréte mellett, szőlóban pedig Urschitz Anna
kisasszony az Ave Mariát gyönyörűen éne-
kelte, mely áhítatot kelte. A harmóniumot
Várad Albertné tanítónő kezelte nagy praeci-
zióval. A közönség zsufolásig megtöltötte a
templomot, egy nagy része nem is fért be
az egyházba, az udvar is egészen tele volt
áhitatos hívekkel. A belvárosi ur közönsége
volt különösen nagyszámban képviselve, a
kocsik egész utca sort elfoglaltak, melyekkel
a közönség kivonult a külmagyar utcába. Az
istenti tisztelet 9 órakor vette kezdetét és
a szent beszéddel csaknem 12 órakor ért véget.

— **Fröbel-gyermekkert.** A ko-
lozsvári Fröbel-gyermekkertben a tanév a hó
végével befejeztetik. A szokásos nyári szün-
idő most nem tartatik meg, mivel a szülők
szívesen küldik ez idő alatt is gyermekeiket
az intézetbe. A szünetidőre nézve az a válto-
zás áll be, hogy julius hóban folyton jár-
nak a gyermekek az intézetbe, augusztus hó-
ban azonban azért lesz szünet mert az épi-
leten javítások eszközöltnének. A jövő ren-
des tanév szept. 5-én kezdődik Felvételnél
3-6 éves gyermekek. A létszám a tanévben
91-et tesz és pedig 45 fiú és 46 leány gyer-
mek jár az intézetbe. A gyermekek 3 osz-
tályba sorozva nyertek oktatást. A gyermek-
kertet nagy buzgalommal és kiváló sikerrel
Löw Leontin urnő vezette.

— **A sétányi vízvezeték** készül
mint a luca széke. Már jó ideje, hogy hozzá
kezdtek a munka meg a székér ut felhal-
mazásának a stádiumában áll, Remélhetőleg
mire a hó leesik akkorára kész lesz a kor-
csolyázók számára a vízvezeték is rendbe lesz
hozva a székér ut is.

— **Hymen.** Dr. Nuricsán József ta-
nár jun. hó 2-én tartotta esküvőjét Kor-
din Rizával öv. Kordin Jánosné leányával
Bpsten.

— **Tudomásul.** Minthogy több szüle
értesítése szerint az internatusi kérelmek az
iskolai bizonyítványoknak f. év junius 30-ra
mellékelése akadályokba ütközött, a jelentke-
zési véghatáridő f. é. jul. 10-ig tűztetik ki.
Évi ellátási díj 250 frt, melyet ruházaton
kívül teljes ellátás, felügyelet jár a tíz hó-
napból álló tanévre. Adig vagy teljesen be-
fizetendő vagy 2 részletben törlesztendő s
akkor kötelezően kell a szüle a pontos rész-
let fizetéséről. Iskolai bizonyítvány, himnlő-
tási igazolvány, a testi épséget igazoló or-
vosi bizonyítvány keresztlelél mellékelendő.
Dóva 1891. jun. 27. Áll főreálisk. igazga-
tóság.

— **Fekete himlőt hozó zsidók.**
Az Oroszországból kivándorló zsidók nagy
számmal öznölnek el mindenfelé az idegen or-
szágokat. Ez a nép, melyet az orosz bar-
barizmus világáig üldöz, — meglehetősen tunya
és piszkos s így nem egyszer ragályos beteg-
séget hurezol magával szerteszét. Így most
közélebből Berlinből távirják, hogy ott a
városi menedékházban, hol 300 orosz zsidó
lett menedéket, veszedelmes tünetek közt ti-
zen megbetegedtek a főorvos diagnosztizálásá-
ján fekete himlőt konstátált.

— **Nagy fellepszakadások** vol-
tak tegnap és az éjjel a gyalui és a topán
falvi havasokon. Megáradt a Szamos nagy
mértékben ma reggel. Az Aranyos folyó ha-
sonlóképp annyira megnőtt, hogy medréből
helyenkint ki is öntött, nem csekély kárt
okozva a part mentén a vetésekben és itt-
ott megrongálta alaposan a vízi műveket és
vizi építményeket is.

— **A prima donna kutyája,**
Küry Klára kutyájának nyáláncza két jel-
vénnyel elveszett. A becsületes megtaláló
szállítás tulajdonosának haza.

Felolós szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segéd-szerkesztő és kiadólaptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

Sz. 3482—1891.

608. (1—2)

Pályázati hirdetmény.

Brassóvármegye alvidéki járásában kebeleztet Prázsmár nagy községben elhalálozás folytán üresedésbe jött **jegyzői állomásra**, esetleges előléptetés folytán metán üresedésbe jövő **segéd-jegyzői állomásra** ezennel pályázatot nyitok.

A jegyzői állomás 675 frt fizetéssel és 50 frt lakbérrel, a segédjegyzői állomás 400 frt fizetéssel és 50 frl lakbérrel lévén összekötve, a magán-munkálatok teljesítéseért a jegyzőket illető hatóságilag megállapított díjakon kívül.

Felhívatnak mindazok, kik ezen állomások egyikére pályázni óhajtnak, az 1883. évi I. t. cz. 6-ik §. értelmében kellően felszerelt, sajátkezűleg írt, pályázó életkorát és nyelvismeretét kitüntető folyamodványukat

folyó évi július hó 11-éig

alólirhoz annál is inkább beadni, mivel később beérkező folyamodványok nem fognak tekintetbe vétetni.

Földvartt, 1891. évi június hó 25-én.

Pildner Ferencz,
főszolgabíró.

Sz. 2011—1891.

607. (2—3)

Árverési hirdetmény.

Az alólirt tanács közhirrre teszi, hogy a városi közönség tulajdonához tartozó „helypénz s behozatali vám”, valamint a „kövezetvám jogozat”

1891. évi július hó 18-án d. e. 9 órakor

a város tanács-termében, zárt ajánlatok (offert) elfogadásával egybekötött nyilvános árverés után, **1892. évi Január hó 1-től 3 évre** külön-külön haszonbérbe fognak adatni.

Az árverezni kívánók felhívatnak, hogy megfelelő bántéppénzzel lássák el magukat.

Az árverés feltételei s a haszonbéri szerződések pontjai, valamint a kikiáltási árszámok a gazdasági tanácsnoknál a hivatalos órák alatt megtudhatók.

Szamosujvár sz. kir. város tanácsa,

Szamosujvár, 1891. június hó 17-én.

Placcintár Dávid s. k.,
polgármester.

Osztián Kristóf s. k.,
főjegyző.

15,500 szál lábán álló

TÖLGYFA

eladó,

30 centimétertől egész 100 centiméter vastagságban.

Ertekezhetni Fehéregyházán, u. p. **Szegvár**, tulajdonos:

618. (1—8)

Kovrig Tivadarral.

Sz. 973—1891.

612. (1—1)

Árverési hirdetmény.

Gyergyó-Alfalu község képviselő-testületének a megyei közgazgatási erdészeti bizottság által megerősített határozata, s a nagyméltóságu m. kir. belügy-, ugyszintén a földművelési miniszter engedélye folytán az alább megnevezett **erdőrezsben található fák öt év** — esetleg venni szándékozók óhajtása szerint kevesebb idő előtti — kihasználása hatósági ellenőrzés mellett

1891. évi július hó 26-ik napján, délelőtti 10 órakor

Alfalu község házánál megtartandó **szóbeli nyílt árverésen** a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adatnak, u. m :

1.) „A bucsini tilalmas” erdő-részből 180 hold területen 32 centim. mellmagasságban mért átmérőtől fölfelé 23400 tömör köbmétert tevő kereskedelmi fenyő tőke-, tutaj- és épület-fa — a parajdi országos út mellett.

2.) A kikiáltási ár köbméterenkint 1 frt 50 kr.

3.) Az árverezni szándékozók kötelesek 2500 frt kikiáltási árt bántéppénzzel készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban, az árverezés megkezdése előtt, az árverező bizottság kezébe letenni.

4.) A szabályszerű írásbeli zárt-ajánlatok, melyekben az ígért összeg számmal és betűvel is kiírandó, annak kifejezésével, hogy illető a feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, az árverezés megkezdéseig elfogadtatnak.

5.) A további részletes feltételek Gyergyó-Alfalu község-házánál a hivatalos órákban betekinthetők.

Gyergyó-Alfaluban, 1891. évi június hó 23-án.

Balázs Gergely,
bíró.

Lőrincz Vilmos,
jegyző.

Héjasfalva székelv-udvarhelyi helyi érdekű vasut (Székely vasut) részvénytársaság.

129. szám.

Hirdetmény.

A Héjasfalva székelv-udvarhelyi helyi érdekű vasut (Székely vasut) részvénytársaság

folyó 1891. évi július hó 17-én, délelőtti 10 órakor

Székely-Udvarhelyt, a vármegye-ház nagy termében az alapszabályok 17. §-a értelmében

negyedik évi rendes közgyűlést

tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése az 1890. évi üzlet eredményről.
2. Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagoknak kiszolgáltatott jelenléti jegyek értékének meghatározása.
3. Függetlenség iránti intézkedés.
4. Esetleges indítványok.

Ezen közgyűlésen csak azon részvényesek vehetnek részt, kik törzsrészvény-utalványukat folyó évi július hó 14-ig Székely-Udvarhelyt, a székelv-udvarhelyi első takarékpénztáránál igazolvány mellett letétmentényezték.

Kelt Székely-Udvarhelyt, 1891. évi június hó 27-én.

Az igazgatóság:

617. (1—2)

Dr. Török Albert,
ügyvezető alelnök.

ELŐPATAK

GYÓGYFÜRDŐN,

melynek több kiállításon kitüntetett gyógyvizei Európa leghíresebb bálneológusai által az eddig elismert égvényes vasas savanyúvizek legelsőjének jelentetett ki.

Az évad május hó 15-étől szeptember hó végéig tart.

Ez ásványvizek különösen a következő betegségekben bizonyultak be biztos hatásuknak: a gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorégés s a túlságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és bélzabában, altesti vérbőrségben, vérpanaszban, aranyérben, rásztkór és kedélykórban, máj- és lépdagadatokban, az epe kivetelő csöveinek hurutos bántalmaiban, sárgaságban, epekövekben, a poszgerj s váltólázakból származott lépdagadoknál, fejlődési sápkórban s az ezen alapuló hószám zavarokban, s különösen vérszegénységi állapotokban, a vesék és húgyhólyag hurutos bántalmaiban, kezdődő húgy- és fővénkö-lerakodás s húgykő képződéseknél, a méh idült tömüléseivel, dagainál, fehérhólyás s rendetlen havadzásnál, a nemi részek gyengeségeiben, angol kórban, köszvény- és csúzbajokban.

Az ásványviz használatával kapcsolatosan ujonnan berendezett **meleg és hideg ásványvíz-fürdők**, friss kecske-tej, savó, hidegvíz-gyógymód, massage, svéd tornaszat áll az azt igénylők rendelkezésére.

Vannak fürdőorvosok, gyógytár, távirtda, posta. 600 szoba áll a közönség rendelkezésére, napi ár 50 krtól fennebb; az éttermekben nagyon jutányosan étkezhet. Szórakozásul vannak: parkok, erdei sétányok, olvasó-, zongora- és társalgó-termek, tornaszat, csolnakázó tó, színház, hangversenyek, bálók s kirándulások, ugyszintén egy első rangú cigány-zene.

Vagyontalan betegek hatósági ajánlat mellett ingyen lakásban és gyógydíjmentességben részesülnek.

A bármily irányban jövő gyógyvendégek a földvári vasut-állomáson szállanak ki, honnan az 1 óra távolságra eső Előpatakra magán- és társas-kocsik szállítják a gyógyvendégeket, társas kocsin személyenként 1 frt 20 kr., egy magánkocsiért 3 frt fizetendő.

Minden megkeresésre utasítást és felvilágosítást készséggel ad Előpatak, 1891. évi május hó 15-én.

522. (14—x)

A fürdő-igazgatóság.

Van szerencsém a t. közönség szives tudomására hozni, miszerint **Kornyaréván** ujonnan létesített

juhturó-gyáramat

már üzembe helyeztem, s ajánlok

100 kg. l. r. kornyarévai juhturót
44 frtjával,

5 kg. súlyu postacsomagoknál 46 frtjával, kis, csinos ki-nézésű 1/2 és 1 kg. súlyu ládácskákknál 52 frtjával.

A postacsomagok a megrendelő számlájára, kivétel nélkül, bérmentve küldetnek. Árjegyzéket kívánatra küldök.

616. (1—2)

Makovicky Péter

juhturó-gyár, Kornyaréva
u. p. Kornya (Krassó-Szörény m.)

Dr. BLAU ANTAL ezredorvos kenőcs

a lábizzadás

és

a hónaljak izzadása ellen.

Az esetleges kellemetlen szag is azonnal megszűnik.

Az alkalmazás kényelmes, a hatás biztos és meglepő!

Egy tégely ára használati utasítással 90 kr.

Figyelmeztetés! Csak is az a készítmény **valódi**, mely Georgievits Pál gyógyszer-tárában a „Megváltóhoz” Ujvidéken készült, hova a vidéki megrendelések kérének.

Kolozvartt csakis **TANÁCS JÓZSEF** ur gyógytárában a „Szeniháromság” belmonostor-utca 15. szám.
597. (2—6)

Eladó borok.

CZELNAI (Erdély hegyalja)

általános elismert legjobb minőségű és tisztán kezelt

fehér és vörös boraimat

a legmelegebben ajánlom a t. cz. közönség figyelmébe.

Megrendelések gyorsan és pontosan eszköztetnek.

Kívánatra mintát is küldök.

593. (4—15)

Balogh Dezső,

Magyar-Igen (Alsófehérmegye.)

Hatóságilag engedélyezett

Végeladás

potom áron!!!

A MERZA GERŐ-féle
NŐI DIVATÁRU-

ÉS

CONFECTIO-ÜZLET

feloszlása folytán

AZ ÖSSZES ÁRUK

rövid ideig

ugyanazon helyiségben

minden áron elárusítottatnak.

595. (8—x)